

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Ert Dnr M2022/00802
Vårt Dnr R-2022-20
Malmö den 12 juni 2022

REMISSVAR: EU-kommissionens förslag till förordning om ekodesign för hållbara produkter

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Det är Avfall Sveriges medlemmar som ser till att avfall tas om hand och återvinns i landets alla kommuner. Vi gör det på samhällets uppdrag: miljösäkert, hållbart och långsiktigt. Vår vision är "Det finns inget avfall". Vi verkar för att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att det avfall som uppstår återvinns och tas om hand på bästa sätt. Kommunerna och deras bolag är ambassadör, katalysator och garant för denna omställning.

Avfall Sverige bildades redan 1947 och har omkring 400 medlemmar. Avfall Sveriges medlemmar är kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Deras kunder utgör Sveriges invånare och en stor del av näringslivet. Genom medlemmarna representerar Avfall Sverige Sveriges befolkning. I Avfall Sverige ingår, som associerade medlemmar, cirka 150 tillverkare, konsulter och entreprenörer aktiva inom avfallshantering.

1. Förslagets koppling till Avfall Sveriges generella ståndpunkter

Avfall Sverige stödjer avfallshierarkin som princip. Det är helt avgörande för cirkulär ekonomi att produkter och komponenter har lång livslängd och i första hand kan repareras och underhållas för att återanvändas och i andra hand materialåtervinnas när någon vill göra sig av med dem.

2. Sammanfattning

- Avfall Sverige anser att ekodesignförordningen bör vara en högt prioriterad fråga under Sveriges kommande ordförandeskap i EU.
- Ekodesignkraven behöver genomföras så skyndsamt som möjligt och säkerställas för de mest miljöpåverkande produkterna först. Avfall Sverige anser att elektriska och elektroniska produkter bör prioriteras – inte bara konsumentprodukter utan även

infrastrukturprodukter hos telekombranschen – samt kläder och andra textilier, plastprodukter och byggprodukter.

- Vid undantag för små och medelstora företag bör beaktas och minimeras risken för att bolag delar upp sin verksamhet i mindre bolag eller vidtar liknande åtgärder i syfte att undkomma ekodesignkraven.
- Avfall Sverige tillstyrker särskilt förslaget om produktpass. Produktpassen behöver utformas så att de själva inte medför ett avfallsproblem.
- Förslaget avseende att osålda produkter inte får förstöras är inte tillräckligt långtgående i sin utformning och bör skärpas.
- Regleringen av marknadskontrollen behöver kompletteras med krav avseende myndigheternas kompetensförsörjning och finansiering.
- Det är av mycket stor vikt vid utformningen av ekodesignkraven att återbruk och andrahandsmarknader inte försvåras.
- Det måste finnas en lämplig jämvikt vad gäller deltagarna i det fortsatta arbetet, så att enskilda särintressen inte får alltför dominerande inflytande framför det övergripande miljö- och samhällsekonomiska intresset.
- Ekodesignförordningen bör kompletteras med en bestämmelse om att vid slutavvägningen ska miljö- och klimatmässig hållbarhet väga tyngre än fri rörlighet och konkurrensneutralitet.

3. Generella kommentarer

Avfall Sverige tackar för möjligheten att lämna synpunkter på remissen och välkomnar förslaget om ekodesignförordning, som syftar till att ge möjlighet att reglera produkters hållbarhet genom hela deras livscykel. Avfall Sverige välkomnar särskilt det sätt på vilket ekodesignförordningen förändrar spelplanen och skjuter ansvaret högre upp i avfallshierarkin, så att undermåligt framställda produkter som i dagsläget kasseras alltför tidigt eller produkter som inte går att reparera under dess ofta korta livscykel, inte längre hamnar i flöden för material- eller energiåtervinning. Istället skapar förordningen förutsättningar för att produkter designas så att de kan återbrukas flera gånger om innan de efter god tids användning hamnar i materialåtervinningen. Ansvar och kostnader hamnar därmed också där de hör hemma, på tillverkarna, och inte längre på kommunerna, som städar upp, i form av bland annat avfallsförbräningskatt eller kostnader kopplade till de klimatutsläpp som icke återbruks- eller återvinningsbara plastförpackningar orsakar vid energiåtervinningen.

Avfall Sverige anser att de produkttegenskaper som förordningen föreslår ska redovisas är adekvata. Avfall Sverige är övertygad om att kraftiga styrmedel på produkt- och

produktionsnivå är helt nödvändiga för att främja återbruk, förebygga att avfall uppstår, ändra sättet vi producerar och konsumerar och uppnå en så cirkulär ekonomi som möjligt. Vid utformningen av skarpa krav har exempelvis den svenska implementeringen av avfallsdirektivet och WEEE-direktivet fokuserat på insamling och återvinning snarare än på återanvändning och avfallsförebyggande. Det är därför mycket välkommet att istället på gemensam EU-rättslig nivå skärpa kraven på själva produkterna.

Vid utformningen av regelverket är det helt nödvändigt och måste säkerställas att återbruk och andrahandsmarknader inte försvåras. Det behöver bland annat vara tydligt att produkter och komponenter som varit avfall och genom ett återvinningsförfarande (förberedelse för återanvändning) upphört att vara avfall, och återförts till marknaden normalt ska bedömas enligt de ekodesignregler som gällde när produkten ursprungligen släpptes ut på marknaden.

Det är angeläget att förordningen inte urholkas. Den slutliga utformningen behöver vara sådan att den tillräckligt kraftfullt leder till de resultat som eftersträvas. I de samhällsekonomiska övervägandena och i bedömningarna kring vilka krav som är ekonomiskt rimliga att ställa, bör långsiktighet vara norm. Det bör bland annat beaktas att kraven kan antas öka affärsmöjligheterna för underhålls-, reparations- och andrahandsmarknaderna, som normalt sett är mer arbetsintensiva och skapar fler arbetstillfällen lokalt och inom EU, än utvinning av råvaror och produktion respektive import av produkter. Det bör också beaktas att en omställning tar tid och att nya, tidsatta och förutsebara krav medför att resurser kommer att allokeras till att förverkliga omställningen. Dessutom bör det i gränsdragningsituationer, där det råder målkonflikt mellan ekodesignkrav och principen om fri rörlighet av varor, finnas en tydlighet i förordningen (artikel 3), adresserad till domstolar och andra aktörer som ska tillämpa regelverket, att miljö- och klimatomfattig hållbarhet i slutavvägningen ska väga tyngre än fri rörlighet och konkurrensneutralitet. Det skulle ge hållbara produkter ett tydligt försprång och bidra till ständiga förbättringar i produktutvecklingen.

Avfall Sverige anser att förordningen bör vara en högt prioriterad fråga under Sveriges kommande ordförandeskap i EU. Sverige har härigenom en god möjlighet att återta en ledande position i miljöarbetet.

4. Specifika kommentarer

4.1 ARTIKEL 1 – Subject matter and scope

Förordningens tillämplighet är bred; endast ett fåtal sektorer undantas, exempelvis livsmedel och läkemedel. Det är bra.

Inget nämns om varor som satts på marknaden innan förordningens sekundärrättsakter börjar gälla. Det är av mycket stor vikt att ekodesignkraven inte påverkar andrahandsmarknaden negativt, inte ställer krav på befintliga produkter som redan är

satta på marknaden, inte heller innebär en begränsning i möjligheten att återanvända och återtillverka produkter eller använda reservdelar från dem.

4.2 ARTIKEL 2 – Definitions

I artikel 2.56 i det remitterade förslaget anges definitionen för handlare: *'dealer' means a retailer or any other natural or legal person who offers products for sale, hire or hire purchase, or displays products to customers in the course of a commercial activity, whether or not in return for payment.*

I avfallsdirektivet finns följande definition på handlare av avfall: *'dealer' means any undertaking which acts in the role of principal to purchase and subsequently sell waste, including such dealers who do not take physical possession of the waste.*

Avfall Sverige noterar att det eventuellt kan finnas skäl till att komplettera det remitterade förslaget till definition av handlare (dealer) med bisatsen *including such dealers who do not take physical possession of the product.*

4.3 ARTIKEL 3 – Delegated acts

Det är positivt att det tydligt anges att produkter som inte uppfyller de ekodesignkrav som beslutas i sekundärrättsakter, inte får sättas ut på marknaden (med undantag för återtillverkade begagnade produkter, se ovan.) Det ska vara lätt för konsumenten att göra rätt.

Samtidigt innebär förordningens sekundärrättsakter en harmonisering som medför att medlemsstaterna inte kan genomdriva egna, mer restriktiva regler avseende de parametrar som bestämts av kommissionen i sekundärrättsakter. Detta innebär att medlemsstater som ser att det är fullt rimligt att ställa hårdare krav än kommissionen, inte får göra det ens i det enskilda fallet. Avfall Sverige anser att det är bekymmersamt. De krav kommissionen bestämmer måste därför vara ambitiösa och motsvara bästa möjliga teknik, samt regelmässigt revideras, för att garantera ständig förbättring.

4.4 ARTIKEL 4 – Delegated acts

Kommissionen ges befogenheter att anta sekundärrättsakter som ska utformas för att bli lämpliga, proportionerliga och fylla sitt syfte. Avfall Sverige delar regeringens bedömning (se regeringens faktapromemoria om förslaget), att de väsentliga parametrar som avses regleras i så stor utsträckning som möjligt bör regleras redan i förordningen.

Kraven på ekodesign bör genomföras så skyndsamt som möjligt och vara ambitiösa. Delegationen till kommissionen att anta delegerade akter bör utformas i enlighet med detta. Med omfattande delegation att anta generella regler, följer också ett stort ansvar. Det måste finnas transparens under framtagandet av delegerade akter, bland annat i fråga om valda kriterier, hur underlaget tas fram och vilka som deltar. Avfall Sverige anser också att det måste finnas en lämplig jämvikt vad gäller deltagarna, för att motverka risken för att

enskilda särintressen får alltför dominerande inflytande framför det övergripande miljö- och samhällsekonomiska intresset.

4.5 ARTIKEL 5 – *Ecodesign requirements*

Artikel 5.2 – Det är positivt att ekodesignkrav ska kunna ställas såväl vertikalt för enskilda produktgrupper, som horisontellt och då även avse produktgrupper som är föremål för självreglering enligt artikel 18.3.

Kommissionen ska enligt artikel 5.4 (a), (b) och (c) i sina framtagande av ekodesignkrav genomföra en konsekvensanalys baserat på bästa tillgängliga bevis och analys samt ta hänsyn till relevant teknisk information. Det är viktigt att befintlig kunskap inte begränsar utvecklingen av nya produkter, utan att kraven ställs så att utvecklingen drivs till ständig förbättring.

I artikel 5.5 (a) står det att “there shall be no significant negative impact on the functionality of the product, from the perspective of the user”. Det är viktigt att 'negative impact' inte kan misstolkas av producenter så som till exempel att en produkt som kräver visst underhåll av konsumenten uppfattas som negativt. Det finns för närvarande många produkter som slängs istället för att underhållas/repaseras för att konsumenten uppfattar det enklare – och billigare – att kassera och köpa nytt.

Artikel 5.5 (c) kan tolkas som att ekodesignade produkter inte får bli dyrare än vad konsumenterna har råd med. Om produkterna ska utvecklas och uppfylla ekodesignkraven och därmed bli hållbara kommer de med all sannolikhet att behöva bli dyrare. Konsumenters attityder måste förändras till att acceptera att produkter är dyrare på grund av att de ska hålla betydligt längre än dagens produkter. Om nyproducerade produkter blir dyrare ökar dessutom intresset för produkter på andrahandsmarknaden.

Utvecklingen av produkter som uppfyller ekodesignkraven kommer initialt att vara kostsamt, men kan antas på sikt leda till ekonomisk lönsamhet. Detta kan säkerställas genom att till exempel offentlig sektor går före och upphandlar produkter av allmänt intresse.

Finansieringen av denna omställning kan sannolikt innebära ett betydande påslag på nypriset, men samtidigt kraftigt snabba på utvecklingen av miljövänligare produktionsprocesser och produkter. Prisökningar ökar dessutom incitamenten för underhåll och reparation. Företag som vill säkerställa sin konkurrenskraft kommer att genomföra anpassningar och produktutveckling redan innan genomförandet. Producenterna står för övrigt redan idag inför en ökande resursbrist, som förr eller senare kommer att medföra betydande prispåslag. Produktens eventuella samhällsnytta – eller brist på nytta – bör beaktas i avvägningarna om rimliga kostnader.

I artikel 5.5 (d) står det ”there shall be no disproportionate negative impact on the competitiveness of economic actors, at least of SMEs”. Avfall Sverige ser en svårighet med

att uppfylla detta, dels då kraven av nödvändighet slår ut de produkter från marknaden som inte uppfyller ekodesignkraven. Kraven bör bestämmas utifrån bästa möjliga teknik, och inte för att alla aktörer ska ha råd att genomföra dem. Redan att ta fram all nödvändig information för att säkerställa uppfyllandet kommer att öka administrationen och kostnaderna. På samma sätt som konsumenter behöver acceptera ökade kostnader för nya produkter, måste producenterna göra detsamma.

För att kompensera små och mellanstora företag (SME) för de ökade kostnaderna, inte minst de minsta företagen, skulle eventuella utvecklingsstöd fungera som en starthjälp, vilket också framgår av artikel 19.

Vid undantag för SME bör beaktas och minimeras risken för att bolag i syfte att undkomma ekodesignkraven delar upp sin verksamhet i mindre bolag, att det startas eller anlitas mindre bolag i syfte att produkterna ska anses omfattas av undantaget eller har rätt till utvecklingsstöd.

4.6 ARTIKEL 6 – *Performance requirements*

Artikel 6.2 hänvisar till produktparametrar i Annex I. De parametrar som ingår i Annex I är centrala för att uppnå hållbara produkter och det måste säkerställas att höga krav ställs på dessa parametrar samt att informationen till respektive mottagare är lättillgänglig.

Det måste göras tydligt i förordningen att kommissionen kan bestämma att, där det är befogat, reparerade och underhållna produkter också ska omfattas av garantier. Risken är annars att en produkt kasseras enbart för att en kostsam reservdel utan garanti, exempelvis ett batteri, gått sönder eller annars slutat att fungera.

De parametrar som innefattas i Annex I (a) *durability and reliability (livslängd och robusthet)* är speciellt viktiga för konsumenterna och för att spara på resurser och minska mängden avfall.

De parametrar som innefattas i (b), (c) och (d) – exempelvis *lätt att reparera, underhålla, uppgradera och återtillverka, lätt att ta isär och att sätta ihop igen*, är speciellt viktiga för reparatörer, återbrukare, återvinnare och liknande aktörer. Detta är hänsyn som kan och bör tas tidigt, redan vid designen av produkterna. Ett exempel på ett sådant tillvägagångssätt är Accus skyltportfölj Re:sign, vars skyltar är designade för att lätt kunna återanvändas, återtillverkas och återvinnas genom att de är sammansatta av delar som lätt kan tas isär och sättas ihop igen till en ny utformning för en ny kund. Det är också viktigt att delar som kan avlägsnas och användas för återtillverkning, eller reservdelar i andra produkter, inte anses utgöra avfall. Regleringen genom ekodesignförordningen är positiv, eftersom det förbättrar möjligheten att klassa produktdelar som just produkter och inte avfall.

Det är viktigt att informationen, exempelvis om isärtagning, är anpassad till respektive målgrupp.

Annex I (e) påtalar att tekniska lösningar som kan motverka menligt på möjligheten att förlänga produkters livslängd genom olika aktiviteter (återbruk, uppgradering, reparation etc.) ska undvikas. Uppfyllandet av sådana krav måste särskilt säkerställas. Det gäller även senare i produktens livscykel, så att inte exempelvis en reparation utförs på ett sådant sätt att ytterligare reparationer omöjliggörs.

Sammanfattningsvis innefattar punkterna i Annex I relevanta och viktiga parametrar för hållbara produkter och uppfyllandet av att krav meddelade med stöd av delegationen efterlevs måste säkerställas.

Artikel 6.4 hänvisar till "Procedure for defining performance requirements" i Annex II. I punkten (1) står att en teknisk, miljömässig och ekonomisk analys ska användas när representativa modeller av olika produkter väljs ut för att identifiera tekniska möjligheter för att förbättra de parametrar som anges i Annex I. I detta arbete ska hänsyn tas till den "ekonomiska genomförbarheten". Här måste säkerställas att detta inte blir ett kryphål som används för att motverka utvecklingen till mer hållbara produkter. Tydliga och tidsatta krav medverkar till att ekonomiska medel avsätts för forskning och utveckling med mera, vilket behöver beaktas i bedömningen av vad som anses vara ekonomiskt genomförbart.

Det står vidare att samma analys, övrig tillgänglig information och potentialen för förbättring, ska ligga till grund för de krav som fastslås för de olika parametrarna. Det sista rekvisitet, potentialen, är synnerligen angelägen att lyfta fram och säkerställa att den efterlevs så att inte påverkan från exempelvis producenterna leder till att mindre hållbara produkter sätts på marknaden.

I samma punkt lyfts vikten av att analysen inkluderar klimatpåverkan under produktens livslängd. Även detta måste säkerställas att det sker, inklusive produktens resursanvändning. Avfall Sveriges kampanj Osynligt avfall baseras på en undersökning som gjorts inom vår utvecklingssatsning och redovisas i rapport 2015:22, *Produkters totala avfall – studie om avfallets fotavtryck och klimatkostnader*. Undersökningen visar att produktionen av en mobil orsakar cirka 86 kg avfall och en laptop, som väger ungefär 3 kilo, genererar hela 1 200 kg avfall när den produceras. Att avfallet från tillverkningen inte syns gör det svårt för konsumenten att förstå vilken miljöpåverkan produkten egentligen har. En producent borde därför redogöra för vilket råvaruuttag av jungfruligt material som skett utöver att redovisa återbrukat/återvunnet material i produkter och reservdelar.

I slutet av punkten anges att en känslighetsanalys avseende kostnader ska göras. Detta är en central och viktig del med flera svåra avväganden. Analysen måste genomföras systematiskt, standardiserat och transparent för att säkerställa ett optimalt resultat.

I Annex II (3) står att datum för ikraftträdandet av ekodesignkraven ska bestämmas med hänsyn till den tid som behövs för att anpassa produkterna och produktionsprocesserna.

Det är dock viktigt att viss press sätts på producenterna så att tiden för att utveckla mer hållbara produkter inte blir för lång. Som Avfall Sverige anger ger förutsebara och tidsatta krav, incitament för att avsätta ekonomiska medel för sådan produktutveckling.

4.7 ARTIKEL 7 – Information requirements

Kraven på information som anges i artikel 7 är relevanta och nödvändiga även om det innebär en utmaning att på ett tydligt sätt förmedla informationen till de olika aktörer som behöver den. Buller- och energimärkningen av elprodukter och exempelvis Coops hållbarhetsredovisningar visar dock att det går att göra informationen tydlig och lättillgänglig för konsumenter och andra berörda. Det är även viktigt att informationen är likartad, så att konsumenterna enkelt kan jämföra produkter vid val dem emellan.

I artikel 7.6 (e) nämns användarmanual som ett exempel på var den obligatoriska informationen ska delges. Det kan inte anses tillräckligt att information, som främst riktar sig till konsumenter för att vägleda deras inköp, endast ska finnas i en användarmanual. Denna läses i regel först efter inköp. Förordningsförslaget bör bli tydligare kring hur information ska delges såväl konsumenter som andra aktörer för att styra inköpen.

4.8 ARTIKEL 8 – Product passport

Avfall Sverige tillstyrker förslaget att endast produkter med tillgängliga produktpass ska få sättas på marknaden vid beslutande av sekundärrättsreglering.

Det är viktigt att lyfta fram tillgängligheten för produktpassen så att de verkligen kan vägleda konsumenterna och andra aktörer, t ex reparatörer och återbrukare/återvinnare.

Produktpassen ger hållbarhetsinformation och spårbarhet. Därigenom ger de fördelar för alla aktörer under hela produktens livscykel, från tillverkare och konsumenter, till reparatörer och materialåtervinnare. Konsumenter och uppköpare kan jämföra produkter baserat på hållbarhet – i framtiden en trygghet även vid köp av begagnade produkter – bland annat enklare tillgång till reparationsguider och förlängd livslängd för produkten. Produktpass ger även tillgång till information om hur produkten ska hanteras när den blir avfall.

I artikel 8.2 (a) hänvisas till Annex III. I Annex III står att; ”The requirements related to the product passport laid down in the delegated acts adopted pursuant to Article 4 shall specify what information *shall* or *may* be included in the product passport from among the following elements”. Det är viktigt att se till att ‘may’ inte kommer att användas som ett sätt att minska kraven.

Det är av avgörande vikt att produktpassen blir tillförlitliga. Bland annat behöver den informationsansvarige kunna ange om det rör sig om självdeklarerad eller oberoende data. Det behövs öppna och kostnadsfria standarder som går att granska och ett säkerställande av informationssystem, databaser och liknande som behövs för att uppfylla regelverket. Det bör inte monopoliseras eller på annat sätt begränsas vad gäller tillgänglighet.

I artikel 8.4 står att Kommissionen får medge vissa undantag avseende produktpassen. Det är viktigt att detta inte leder till en försämrad utveckling av hållbara produkter.

4.9 ARTIKEL 9 – *General requirements for the product passport*

Avfall Sverige tillstyrker att produktpassen fysiskt ska finnas tillgängliga direkt på produkten och på dess förpackning samt som ett bifogat dokument. Produktpassen behöver som huvudregel finnas på produkten, inte enbart på förpackningen eller medföljande dokument, eftersom det annars inte kan antas att de medföljer produkten och är till nytta vid återbruk, reparation och liknande.

Produktpass som i sig själva är elektroniska (t.ex. chip) bör endast tillåtas på elektriska och elektroniska produkter och eventuellt, väl synligt och demonterbart, på större produkter som när de kasseras ger upphov till skrymmande. Det bör beaktas att produktpassen annars själva kan orsaka miljöproblem när de blir avfall.

4.10 ARTIKEL 16 – *Prioritation and planning*

Artikel 16.1 lyfter fram att prioriteringen av produkter som ska omfattas av ekodesignkrav ska göras utifrån bland annat miljö- och energieffektivitet. För att ytterligare tydliggöra detta föreslås istället material-, miljö och energieffektivitet'.

Artikel 16.2 beskriver att Kommissionen ska ta fram en 3-årig arbetsplan för de aktuella produktgrupperna som ska omfattas av ekodesignkraven under samma period.

Produktpassen införs stegvis och bör prioriteras för elektriska och elektroniska produkter, även produkter som inte utgörs av konsumentprodukter utan som förekommer inom telekombranschen i fråga om infrastruktur. Därutöver bör även kläder och textilier samt produkter av plast prioriteras. Bygg- och rivningsavfallet utgör en mycket stor andel av det avfall som uppstår och bör också prioriteras, men som beskrivs i förslaget införs de närmare ekodesignkraven i byggproduktförordningen (EU) 305/2016, utom vad avser energirelaterade produkter. Vad gäller el-avfall (e-waste) är det sammantaget en av de snabbast växande avfallsströmmarna. Endast en bråkdel av detta avfall hamnar i legala återvinningsanläggningar och ännu färre produkter återanvänds. Det har förödande konsekvenser för miljön och för människors hälsa, särskilt för de som tar hand om avfallet.

4.11 ARTIKEL 17 – *Ecodesign Forum*

Det är av yttersta vikt att Ekodesignforumet består av representanter som både har kompetens för och avser att driva utvecklingen mot hållbara produkter. All risk för att olika producenter ska verka för att arbetet med just deras produkter ska senareläggas måste förhindras. Det bör också vara en lämplig jämvikt i vilka organisationer och grupper som representeras, så att enskilda särintressen inte får alltför dominerande inflytande.

4.12 ARTIKEL 19 – *Micro, small and medium sized enterprises*

I artikel 19.3 står att medlemsländerna ska vidta lämpliga åtgärder för att hjälpa SME att tillämpa ekodesignkraven. Detta är viktigt ur flera perspektiv, inte minst för att dessa

aktörer ofta kan vara föregångare inom produktutveckling men inte har samma ekonomiska möjligheter som större aktörer.

4.13 ARTIKEL 20 – *Destruction of unsold consumer products*

Förordningsförslaget bör gå längre i strävan att motverka destruktion av osålda produkter. Det är bra att information om producenters destruktion måste göras allmänt tillgängligt, men få konsumenter lär söka upp denna information och ta hänsyn till den i avvägningen inför ett inköp.

Avfall Sverige anförde i yttrande över *Använd det som fungerar (SOU 2021:26)* att yrkesmässig destruktion av fungerande produkter som huvudregel borde vara förbjudet.

I artikel 20.3 ges Kommissionen mandat att förbjuda destruktion av produkter då destruktionen medför signifikant miljöpåverkan. Detta är otydligt och otillräckligt. Dels måste 'signifikant miljöpåverkan' definieras, dels bör destruktion "utan" signifikant miljöpåverkan inte heller tillåtas eftersom själva produktionen av alla produkter tar resurser i anspråk i form av material, vatten, kemikalier och energi.

Det kan finnas en risk att punkten 3(c) överanvänds med följd att fler produkter destrueras. Den bör förtydligas.

Avfall Sverige vänder sig emot att destruktionsförbud inte ska kunna träffa små- och medelstora företag, annat än undantagsvis. Om det finns anledning till att förbjuda destruktion av fungerande varor, ska detta gälla alla, eftersom följderna annars kan bli ansvarsflykt genom överlåtelse av varor till mindre företag endast för destruktion.

Ett långtgående EU-reglering är att föredra, men där förordningen inte når fram bör medlemsstaterna ha möjlighet att stoppa en produkt från att släppas ut på marknaden. Det behövs effektiv kontroll med laglig möjlighet för medlemsländer att utfärda förbud och förelägganden förenade med kännbara viten.

Övriga ekodesignkrav om bland annat lätt isärtagbarhet, lätt uppgraderbarhet etc. ger större möjlighet till att produkterna kan designas om och justeras så att de kan säljas istället för att destrueras. Destruktionsförbud ger också i sin tur incitament till en produktutformning som medger sådana åtgärder. Produkterna måste på sikt uppfylla dessa krav så att de istället för att destrueras kan komma till användning. Destruktionsförbud kan förhoppningsvis också leda till en mer balanserad produktion, import och inköpsverksamhet. I detta syfte bör övervägas krav på återtag, dvs att producenten ska ta tillbaka sina varor, i syfte att återtillverka dem, återanvända komponenter och så vidare. Det torde också minska incitamenten för destruktion.

Förbud mot att slänga/destruera osålda produkter löser inte problemen med överproduktion och överimport, om inte förbudet påverkar producenter och importörer. Destruktionsförbud måste alltså drabba rätt aktör för att få avsedd effekt. Risken är annars

att förbudet främst drabbar mindre aktörer längst ner i varukedjan, som inte har ekonomisk eller faktisk möjlighet att exempelvis uppgradera eller omdesigna produkterna eller minska produktionen. Återtagsskyldighet bör övervägas vid varje reglering av ett destruktionsförbud, men avfärdas i konsekvensbeskrivningen med hänvisning till den administrativa bördan. Avfall Sverige anser dock att kravet inte behöver åtföljas av register över antalet producerade, sålda och osålda produkter. Återtagsskyldighet kan kontrolleras på annat sätt, exempelvis genom granskning av avtal.

4.14 ARTIKEL 33

Förslaget ger möjlighet till förbud mot att produkter designas så att produkten själv upptäcker att den testas och då kan ändra sina egenskaper för att få ett bättre testresultat. Alltså förbud mot inbyggt fusk vid kontroll. Produkter som är designade för att försämra sin prestanda inom en kort period från att de tagits i bruk och mjuk- eller hårdvaruuppdateringar som försämrar en produkts prestanda tillåts inte heller. Avfall Sverige stödjer självklart detta. Förbuden bör även omfatta att utföra sådana modifikationer senare i produktens livscykel, så att inte exempelvis en reparation eller underhåll utförs på ett sådant sätt att ytterligare reparationer omöjliggörs eller prestandan försämras efter viss tid.

4.15 ARTIKEL 58 – *Green public procurement*

Avfall Sverige är positiv till förslaget att ekodesignkraven kan utgöra underlag för att ta fram obligatoriska tekniska krav etc. för offentlig upphandling. Regler om grön offentlig upphandling är ett viktigt verktyg för att nå EUs gemensamma mål, även om den första målsättningen borde vara att begränsa produkter som inte möter målen, så att de inte finns tillgängliga på marknaden, inte heller för det privata näringslivet och andra enskilda.

Förslaget ger möjlighet till den avsevärda kursändring vi så väl behöver. Den utökade räckvidden och de hållbarhetsambitioner som det föreslagna ramverket för ekodesign har, kan bara bli framgångsrikt om både EU-kommissionens och medlemsstaternas resurser står i proportion till ambitionerna. Det kommer att betala sig på sikt.

4.16 ARTIKEL 59 m.fl. – *Market surveillance, Penalties etc.*

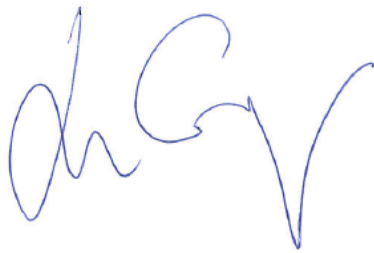
Förslagets reglering av marknadskontrollen bör skärpas. Marknadskontrollen behöver vara effektiv, för att säkerställa att produkter som sätts på marknaden uppfyller tillämpliga krav.

Verifikationer kan inte alltid anses vara tillförlitliga, utan måste kontrolleras åtminstone genom stickprov. Att som i artikel 63.1 ange att myndigheterna kan göra en djupare undersökning (evaluation covering all requirements...) när medlemsstaten "have sufficient reason to believe" d.v.s. tillräcklig anledning att anta, att en sekundärrättsreglerad produkt inte uppfyller kraven, kan tolkas som att det endast är då som en sådan kontroll kan göras. Det kan hindra djupare stickprovskontroller i de fall att medlemsstaten inte anses ha tillräckligt underlag för en djupare bedömning.

Det är positivt att förslaget innehåller en delegation till kommissionen att bestämma miniminivåer på antalet marknadskontroller. Med erfarenhet från miljö- och avfallstillsynen och med hänvisning till vad som föreslås i det remitterade förslaget om reviderat miljöbrottsdirektiv (M2021/02413), anser dock Avfall Sverige att förslaget inte är tillräckligt. Ekodesignförordningen behöver liksom miljöbrottsdirektivet kompletteras med krav på marknadskontrollmyndigheternas finansiering (där myndighetens kostnader inte ersätts av den kontrollerade aktören, se art. 60.2), kompetensförsörjning och samordning nationellt.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till Åsa Hagelin, rådgivare för förebyggande och återanvändning, asa.hagelin@avfallsverige.se samt Andrea Hjärne, senior miljöjurist, andrea.hjarne@avfallsverige.se, telefon 040-35 6600.

Med vänlig hälsning,
Avfall Sverige

Lars Stjernkvist
Ordförande

Tony Clark
Vd